

NYE TORVSTRØFABRIKKER

TØNSET TORVSTRØFABRIK skal nu anlægges paa *Godtlandsmyren* pr. Tønset.

Dette anlægs tilblivelseshistorie er et eksempel paa hvordan myrskabet som oftest maa virke for at faa noget istand. Godtlandsmyren ligger ved jernbanelinjen ca. 3 km. nordenfor Tønset, og er en av de mange myrer, hvorom der ofte spørres: hvorfor skal den ligge slik til ingen nytte? Da myrskapets sekretær sommeren 1908 var paa Tønset paa gjennomreise satte han sig i forbindelse med myrens eiere, som formodedes at ha interesse av en eventuel utnyttelse. Det var imidlertid midt i høiaannen og da har gaardbrukeren andet at tænke paa end myren, saa nogen assistanse ved myrundersøkelsen kunde ikke paaregnes. Da det heller ikke var mulig at opdrive en skyssgut, leiet sekretæren hest og karioi paa myrskapets bekostning og kjørte alene op til myren, hvor han i 2 dager undersøkte denne ca. 500 maal store myr uten assistanse til det temmelig anstrengende boringsarbeide. Det viste sig, at den sydligste del av myren indeholdt brukbart torvstrømateriale med en mægtighet av 0,5—1 m. paa et areal av ca. 50 maal. Da torvstrømyrer ellers er meget vanskelig at finde i Østerdalen, og denne desuten har en særdeles gunstig beliggenhet like ved jernbanelinje og hovedvei, satte sekretæren sig i forbindelse med den stedlige presse og fik derved gjennom avisartikler opagitert stemningen for anlæg av en mindre torvstrøfabrik paa Godtlandsmyren. I løpet av vinteren holdt saa sekretæren et foredrag paa Tønset om torvstrø og torvstrøanlæg illustrert ved lysbilleder, hvorefter anlægget blev besluttet.

Sommeren 1909 fik Tønset Torvstrøfabrik av Det Norske Myrskaps styre bevilget reisebidrag for at den verdende arbeidsformand kunde delta i torvindustrikurset paa Rustadmyren i Vinger. I løpet av høsten var sekretæren atter paa gjennomreise paa Tønset og besigtigede den da allerede paabegyndte opstikning av strøtorven, veiledet ved den yderligere utstikning av grøftene, samt gav anvisning paa hvordan arbeidet i det heletat burde lægges an.

Fabrikken er nu under opførelse og maskineriet er bestilt hos *Otto Heramb's jernstøperi og mekaniske verksted*, Elverum, som nu har forandret sin presse, saaat den rummer 1 m³ torvstrø i løst maal, men de færdige ballers størrelse er fremdeles litt forskjellig fra det normale. Fabrikken skal anlægges for en produktion av op til 4000 baller torvstrø aarlig og som drivkraft skal benyttes en petroleumsmotor. Til transport av den tørre strøtorv fra myren til fabrikken anlægges en taugbane, som vistnok er den første i sit slags her i landet. Fra taugbanen fører en flytbar sporbane hen til torvhusene og hesjene. En vogn, som rummer 3 m³ strøtorv, fylles og trilles hen til taugbanen, hvor den med en letvindt mekanisme indkobles og føres ind i fabrikkbygningen, hvor den automatisk tømmer sit indhold. Naar anlægget er færdig og prøvet, skal vi meddele yderligere herom.

SKOLLERUD TORVSTRØFABRIK agtes anlagt paa Skollerudmyren, som ligger like ved Bægna elv ca. 7 km. nordenfor Hen st. Myren har et samlet areal av ca. 1000 maal, hvorav halvdelen eies av gods-eier *Harald Holte*, Ringen i Aadalen. Maskineri er endnu ikke bestilt. Produktionen kan antages at bli ca. 20000 baller torvstrø og torvmuld aarlig. Som bekjendt findes der meget faa torvstrømyrer i den del av landet, desuten ligger myren ikke langt fra jernbaneknutepunkt.

EKSPORTMULIGHETER FOR TORVSTRØ OG TORVMULD*)

AV FORSTKANDIDAT A. H. D. DAHLL.

TORVSTRØ OG TORVMULD eksporteres væsentlig til Frankrike, England og De Canariske Øer. De lande, der befatter sig med saadan eksport, er Tyskland, Holland, Irland, Sverige og i en ubetydelig grad ogsaa Norge. Fra vort land bør dog eksporten kunne økes adskillig, hvis fabrikkerne vilde sende prøveballer og gjøre litt reklame for norsk torvstrø, der i tørhetsgrad staar betydelig over den svenske, og i kvalitet er den ogsaa meget bedre end hollandsk og irsk.

Torvstrø og torvmuld benyttes i Frankrike mest til strøelse istedenfor halm. Den hollandske vare betales med ca. 30 frcs. pr. ton cif. Rouen, eller ogsaa forsendes den i hele jernbanevognen direkte til konsumentene. Ballerne er ikke emballert i strie.

Torvstrø og torvmuld, der eksporteres fra Sverige, leveres i 100 kg.s baller med en vandgehalt av 35—40 $\%$. Pressernes størrelse er 1 m³ og ballernes som de norske 75 × 50 × 100 cm. Den pris, der noteres i Gøteborg, er ca. 24 sh. pr. ton f. o. b. — ca. kr. 21,60 —. Der er forresten betalt ned til 21 sh. 6 d. — kr. 19,35 — pr. ton. Alle priser er her for baller indsydd helt i strie. Denne emballage vil komme paa ca. kr. 0,40 pr. balle fortoldet i Kristiania, naar strien tages direkte fra utlandet. Tages den her hjemme kommer den paa ca. kr. 0,60 pr. balle.

Den væsentligste eksport fra Norge bør vistnok ske til De Canariske Øer, hvor man benytter torvmulden til nedpakning av tomater. Forat avsætte norsk torvmuld maa man sende nogen prøveballer av forskjellig vegt fra 60 kg. og ned til 100 kg. med angivelse av ballernes vandgehalt. Forbrukerne betaler efter pr. 1000 kg. og ikke efter en ballepris. Prisen bør sættes cif. De Canariske Øer. Fragten utgjør 22 sh. 6 d. pr. 1000 kg. eller 120 kbf. 1000 kg. maa ikke overstige 120 kbf. ellers blir fragten proportionelt atfor høie. Dette er de to svenske fabrikker, der driver med eksport, opmerksomme paa, og

*) Se ogsaa en artikkel om samme emne i »Meddelelser fra Det Norske Myrselskap« 1907 side 136—138. Red. anm.